

# VYPRĀ•VĀŠNĀ• O SAMETCE

ĀČEtrtek, 09 duben 2015

Jak jsem pĀ™i&scaron;la k Sametce? Jednodu&scaron;e &ndash; odchovala jsem si ji; Sametka se narodila u nĀ™s v MĀ̀kovicĀ™. Ale svĀ™j pĀ™ibĀ™h to takĕ mĀ™. Od kamarĀ™ky jsem se dozvĀ™dĀ™la, Ā™e ZOO PlzeĀ™ rozprodĀ™ svĀ™j chov shetlandskĀ™ pony. NevĀ™hala jsem a kontaktovala zamĀ™stnance ZOO, kterĀ™ mĀ™l prodej na starosti, abych byla prvni, kdo si zamluvĀ™ malou ryzku Samanthu.

Domluvili jsme se na cenĀ™, sehnala jsem si pĀ™epravu a jeli jsme si pro ni. Kobytku jsem vidĀ™la pouze na fotografii kamarĀ™ky Evy, vĀ™dĀ™la jsem, Ā™e je trochu svĕrĀ™znĀ™, ale naĀ™ivo jsem ji vidĀ™la aĀ™ po zaplacenĀ™, kdyĀ™ mi mĕho konĀ™ pĀ™edĀ™vali. Tak jsem získala pro svĀ™j chov shetlandskĀ™ pony svĕho prvniho minishetlanda, klisniĀ™ku vysokou v kohoutku jen 84 cm. MinishetlandĀ™ je nynĀ™ v ĀČER spousta, i mnohem men&scaron;Ā™, ale v roce 1995 byli shetlandi s pĀ™vodem vzĀ™cnĀ™, a klisna takto malĀ™ byla velkĀ™ rarita. A tato klisniĀ™ka kromĀ™ toho mĀ™la barvu, kterĀ™ se mi dodnes velmi lĀ™bĀ™, tedy byla ryzka s odznakem a Ā™ervenou hĀ™ivou. Brzy se nĀ™m ohĀ™ebila, narodila se klisniĀ™ka Sindy, ale ta otci nebyla rezavĀ™ a tak jsme si ji nenechali. Dal&scaron;Ā™m hĀ™ibĀ™tem byl hĀ™ebeĀ™ek a tak jsme se doĀ™kali rezavĕ klisniĀ™ky aĀ™ v roce 1997 &ndash; zprvu malinkatĀ™ klisniĀ™ka Sametka sice nakonec minĀ™sek po mamince nenĀ™, je z nĀ™ krĀ™snĀ™ shetlandskĀ™ pony standardnĀ™ho typu, v podstatĀ™ je svou velikostĀ™ pĀ™esnĀ™ na prĀ™mĀ™ru vĕ&scaron;ky rodiĀ™Ā™, ale odznak na hlavĀ™ &ndash; krĀ™snou hvĀ™zdu i odstĀ™n srsti a zbarvenĀ™ hĀ™ivy, jĀ™ rodiĀ™e pĀ™edali z obou stran. Otcem Sametky hĀ™ebec importovanĀ™ z Velkĕ BritĀ™nie, legendĀ™nĀ™ Goldan Cavalier, kterĕho Sametka pĀ™ipomĀ™nĀ™ vĀ™ce neĀ™-li svou maminku.

ProĀ™ jsem si nechala z mnoha hĀ™ibat prĀ™vĀ™ Sametku? V dobĀ™ SametĀ™ino narozenĀ™ jsem uĀ™ 12 let chovala konĀ™. Sametka byla mĀ™m 13. hĀ™ibĀ™tem. PonĀ™ky jsme zprvu poĀ™Ā™idili dĀ™tem a Sametka se narodila v období, kdy uĀ™ jsme poĀ™echĀ™zeli od shetlandĀ™ na wel&scaron;e, napĀ™Ā™klad ten samĀ™ rok se u nĀ™ narodila takĕ Bondova maminka KrĀ™ska Korĕ po hĀ™ebci plemene welsh moutain pony. Po odstavu Sametky jsem proto Samanthu prodala stejnĀ™ jako dal&scaron;Ā™ shetlandy, nechala jsem si pouze Sametku a drĀ™eli jsme zapĀ™jĀ™enĕho plemennĕho hĀ™ebce. Byla bych bĀ™vala nechala prĀ™vĀ™ malinkatou Samanthu, jenĀ™e ta nĀ™ Ā™asto utĀ™kala z ohrady ven. Alternativou bylo pouze celodennĀ™ zavĀ™rĀ™nĀ™ do stĀ™je, pokud Ā™lovĀ™k nechĀ™l riskovat, Ā™e kobytku srazĀ™ auto. RĀ™da se totiĀ™ po ũtĀ™ku prochĀ™zela stĀ™edem blĀ™zkĕ silnice... Dlouho jsem s prodejem vĀ™hala, nakonec jsem se rozhodla, Ā™e kobytku neodsoudĀ™ na doĀ™ivotĀ™ do boxu stĀ™je, ani nebudu Ā™ekat, aĀ™ o ni pĀ™ijdu pĀ™i dopravnĀ™ nehodĀ™. RadĀ™ji aĀ™ je Ā™ivĀ™ jinde, neĀ™-li pĀ™ejetĀ™ u nĀ™, nechĀ™ nĀ™ Sametku.

PĀ™estoĀ™e setrvĀ™nĀ™ Sametky v rodnĀ™ch MĀ̀kovicĀ™ tak nĀ™jak vyplynulo z okolnostĀ™, nelituji. StĀ™le si pamatuji, jak jsem mĀ™la ohromnou radost z jejĀ™ho narozenĀ™. Byla od maliĀ™ka vĕrznĀ™ typickĀ™m pĀ™edstavitelem plemene, po otci dostateĀ™nĀ™ mohutnĀ™, na rozdĀ™l od jemnĀ™ji stavĀ™nĕ matky; po matce mĀ™ hlavnĀ™ krĀ™snĕ, vĕrznĕ, inteligentnĀ™ oko. Bezpochyby je to z mĕho prvniho chovatelskĕho období shetlandskĀ™ pony mĀ™j nejlep&scaron;Ā™ odchov a dosud mi rozhodnĀ™ nedĀ™lĀ™ ostudu. Z roztomilĕho hĀ™ibĀ™tka vyrostla zdatnĀ™ chovnĀ™ klisna. Na to, Ā™e bude po patnĀ™tĕ matkou, je stĀ™le ve skvĀ™lĕ kondici.

Sametka se narodila v roce, kdy se konala prvni nĀ™rodnĀ™ vĕstava pony v&scaron;ech plemen. &Scaron;anci zazĀ™it vyuĀ™ila, vyhrĀ™la tĀ™Ā™idu hĀ™ibat SHP a potĕ na speciĀ™lnĀ™ vĕstavĀ™ hĀ™ibat se stala &scaron;ampionkou hĀ™ibat pony. DĀ™ krĀ™snĀ™m vĕstavnĀ™m ũspĀ™chem bylo v roce 2000 zĀ™skĀ™nĀ™ titulu &scaron;ampiona plemene ve ValĀ™i a titulu vice&scaron;ampiona plemene v ManĀ™tĀ™nĀ™, v roce 2001 byla Sametka vice&scaron;ampionem plemene na nĀ™rodnĀ™ vĕstavĀ™ v PardubicĀ™. PozdĀ™ji uĀ™ se &bdquo;pouze&ldquo; umisĀ™ovala ve tĀ™Ā™idĀ™ klisen, ale napĀ™. v roce 2006 tuto vyhrĀ™la ve ValĀ™i.

Sametku jsme v jejĀ™ch tĀ™ech letech obsedli i zatahali. Zprvu je&scaron;tĀ™ po boku wel&scaron;Ā™ takĕ svĀ™j dĀ™l prĀ™ce pod sedlem odvĀ™dĀ™la, ale dĀ™ti potĀ™ebovaly stĀ™le rok po roce vĀ™t&scaron;Ā™ konĀ™ a Sametka uĀ™ se jim pod sedlo nehodĀ™ a tak se tedy stala talismanem na&scaron;Ā™ malĕ &bdquo;sportovnĀ™ stĀ™je&ldquo;. Sedlali jsme wel&scaron;e, jezdeckĕ ponĀ™ky, haflinga, aĀ™ se kruh uzavĀ™el a chovali jsme zase teplokrevnĀ™ky, jako jsem je chovala za svobodna. BohuĀ™el, dĀ™ti vyrostly, pĀ™estĀ™val je jezdeckĀ™ sport bavit, dostaly se do svĀ™ta, na&scaron;ly si jinou zĀ™bavu, jinĕ sportovnĀ™ aktivity. KonĀ™ pod sedlo nebylo potĀ™eba tolik, aĀ™ uĀ™ nechĀ™l jezdit vĀ™bec nikdo. KonĀ™ jsme postupnĀ™ dĀ™vali pryĀ™ a mezitĀ™m prostor zase shetlandi. DĀ™tĀ™ Sametka povozila dostatek, vyzkou&scaron;ely ji i v rĀ™znĀ™ch hobby soutĀ™Ā™Ā™ch pro pony, ale v poslednĀ™ch letech uĀ™ ji neseslĀ™me.

Sametka Ā™ekĀ™ patnĀ™tĕ hĀ™ibĀ™, je to moĀ™nĕ? ProĀ™ ne? VĀ™m o klisnĀ™, kterĀ™ jich dala 25, mĀ™me je&scaron;tĀ™ cĀ™ dohĀ™nĀ™t. Sametka od svĕch tĀ™Ā™ let zatĀ™m kaĀ™dĀ™ rok zabĀ™ezla. BohuĀ™el je tato klisna citlivĀ™ na dostatek selenu v potrĀ™e (patrnĀ™ porucha jeho vstĀ™ebĀ™vĀ™nĀ™), a tak se nĀ™ nepodaĀ™tilo v&scaron;echna narozenĀ™ hĀ™ibĀ™ta odchovat a pĀ™edvĕ na vĕstavĀ™ch. Nedostatek selenu u matky zpĀ™sobĀ™ narozenĀ™ hĀ™ibĀ™te trpĀ™icĀ™ho nutriĀ™nĀ™ svalovou dystofiĀ™, coĀ™ se nĀ™m stĀ™lo hned s prvniĀ™ SametĀ™ino hĀ™ibĀ™tkem. Druhĕ hĀ™ibĀ™, hĀ™ebeĀ™ek Bon Ami (po Borgis), se narodil zdravĀ™ a byl nejlep&scaron;Ā™m shetlandskĀ™m hĀ™ibĀ™tem na vĕstavĀ™ v ManĀ™tĀ™nĀ™. Tento ũspĀ™ch zopakovala jeho pravĀ™ sestra Salome pozdĀ™ji, na vĕstavĀ™ v ChomutovĀ™. Jako &scaron;estĀ™ se narodila v roce 2006 klisniĀ™ka Sasanka, to uĀ™ bylo na zaĀ™Ā™tku období, kterĕ bych mohla nazvat svĀ™m nĀ™vratem k chovu shetlandskĀ™ ponĀ™kĀ™. ZazĀ™tila na vĕstavĀ™ ve ValĀ™i &ndash; nejlep&scaron;Ā™ hĀ™ibĀ™ shetland pony, vice&scaron;ampion plemene, podobnĀ™ o rok pozdĀ™ji vyhrĀ™l soutĀ™Ā™ hĀ™ibat v hĀ™ebeĀ™ek Bonsaj.

Dal&scaron;Ā™ vĀ™tĀ™zstvĀ™ ve hĀ™ibĀ™tech zajistila klisniĀ™ka SelavĀ™ ve ValĀ™i 2008, po nĀ™m v roce 2009 hĀ™ebeĀ™ek Bon Ami v PlasĀ™ch, v roce 2010 hĀ™ebeĀ™ek Piaf v PlasĀ™ch, &scaron;ampion hĀ™ibat tĕto vĕstavy a jen hĀ™ibĀ™ z roku 2012, hĀ™ebeĀ™ek

Pi&scaron;kot, získal "pouze" 2. místo ve hÁ™íbatech. Velmi nadÁ™jnÁ klisniÁ•ka SlÁvia, narozenÁ v roce 2014, se kvÁ™li zranÁ›nÍ krátce pÁ™ed vÝstavou ve vÝstavním ringu neprezentovala, Bonton narozený 2005 nejel na vÝstavu, protoÁ™e jsem nÍ byla posuzovatelem, a dvÁ› klisniÁ•ky nám uhynuly krátce po porodu, na jiÁ™¾ zmiÁ™ovaný (relativní) deficit selen. Jeden hÁ™ebeÁ•ek se narodil mrtvý kvÁ™li odlouÁ•enému IÁ™¾ku a jedno hÁ™íbatko, kterému dala Sametka Á™ivot, bylo po vel&scaron;ském hÁ™ebci, takÁ™e jsem ho na vÝstavu nevezla. TakÁ™e kdyÁ™ to spoÁ™ítáte, vyjde vám, Á™e Sametka nyní opravdu Á•ekÁ své 15. hÁ™íbatÁ›.

Nejen vlastními vÝstavními úspÁ›chy, nebo úspÁ›chy hÁ™íbatek, se mÁ™e prezentovat chovná klisna. Sametka má hlavní plemenné knize zapsané obÁ› Á™ijící dospÁ™lé klisny &ndash; Salome a Selaví (Sasanka uhynula ve 2 letech), a její syn Bon Ami, jediné SametÁ•ino hÁ™íbatÁ› v typu minishetlanda, je licencovaným plemenným hÁ™ebcem a pÁ™sobí v chovu na Tachovsku.

Jaké asi bude to patnácté hÁ™íbatÁ›? Loni mÁ™la Sametka klisniÁ•ku, tak letos oÁ•ekÁváme hÁ™ebeÁ•ka, otcem bude hÁ™íbatÁ› Pico, nÁ›kolikanásobný &scaron;ampion shetlandských pony. Po ohÁ™ebení bude Sametka pÁ™ipu&scaron;tÁ›na hÁ™ebce Quiri. Patnácté hÁ™íbatÁ› bude ryzák, protoÁ™e dva rodiÁ•e ryzáci nic jiného na svÁ™t nepÁ™ivedou, neÁ™¾ zase ryzÁ•ka. PÁ™íkaÁ™dé hÁ™íbatÁ› pÁ™ekvapením &ndash; bude mít odznak na hlavÁ›? Zdá›dí barvu hÁ™ívvy po otci nebo po mamince? Jak povahu? Jak se mu bude daÁ™it na vÝstavách, jakého majitele pro nÁ›j po odstavu najdu? Ale nejdÁ™leÁ™itÁ›j&scaron;í otázku jsem jiÁ™¾ zmiÁ™ovala &ndash; dopadne porod dobÁ™e, narodí se nám zdravé hÁ™íbatko? SamozÁ™ejmÁ› konÁ› má minerální liz s nejvy&scaron;&scaron;ím obsahem selenu na trhu, pÁ™ídávám i dal&scaron;í krmné doplÁ™ky se selenem. Ale - mÁ™e se pokazit zase nÁ›co jiného&hellip;

Sametka se dle mých pÁ™vodních pÁ™edstav mÁ™la stát prostÁ™ednictvím svých hÁ™íbat základem obnoveného chovu S tedy Á™e si z jejích dcer a vnuÁ•ek zaloÁ™ím nové chovné stádo. Prvním naplnÁ›ním této my&scaron;lenky se zdÁ™la být velmi nadÁ™jnÁ SametÁ•ino dcera Sasanka. Ta mi bohuÁ™el jako dvouletÁ v pÁ™edjaÁ™í uhynula. Nejlep&scaron;í lék na bolavé srdce je koupÁ› jiného konÁ›. Navíc jsem uÁ™ nechtÁ™la spoléhat jen na SametÁ•ino hÁ™íbatÁ›. Proto jsem pÁ™íkoupila k Sasance klisniÁ•ku Gemini, dceru úÁ™asného hÁ™ebce Halstock Gobstoppera paní Magdy Skalické. PozdÁ™ji uÁ™ jsem chovála roz&scaron;íÁ™ovalu dílem ze zahraniÁ•ních importÁ™, dílem vlastními odchovy, pÁ™iÁ•emÁ™¾ pouze Sametka a Gemini nejsou minishetlandky, ale klisny standardního typu, i kdyÁ™ ne moc nad hranicí rozdÁ›lující oba typy SHP (v podstatÁ› nyní mají obě klisny rozdÁ›lené povinnosti, Sametku vyuÁ™ívám v zápÁ™ahu a Gemini pro voÁ™ení docházejících dÁ™tiÁ•ek). Rozhodnutí postavit chov nikoli na SametÁ•ino potomstvu, ale na nakoupených koních mi umoÁ™nilo zamÁ™it se na chov minishetland jako bych tu&scaron;ila, Á™e SametÁ•ina dal&scaron;í hÁ™íbatÁ› budou standardní velikosti, a Á™ádné si do chovu nenechám. NevyluÁ™uji v&scaron;ak, pokud bude nÁ›kterÁ její dcera v minitypu (Á™e je to moÁ™né, dokazuje SametÁ•in syn Bon Ami), Á™e si ji nechám.

Shetlandy chovám v podstatÁ› jen pro radost z hÁ™íbatek. Není nic hezÁ•ího, neÁ™¾ sledování vydaÁ™eného hÁ™íbatka v prvních krÁ™kÁ™ po dovÁ™ání ve stádÁ›. O to smutnÁ›j&scaron;í je, kdyÁ™ narozené hÁ™íbatÁ› nemá pro skotaÁ•ení dost sil. nÁ›kolik dní aÁ™ týdnÁ™ bojujete o jeho Á™ivot, jako se nám to stalo se Sally a Spartou. Nevzdáte to, vstáváte v noci, aby hÁ™íbatko bylo nakrmené, i kdyÁ™ nemá sílu pít pÁ™ímo od matky, pak smrtka zvitÁ™zí a Á•lovÁ›k se ptÁ: má to smysl, pÁ™í kobyly, kdyÁ™ pak vám pÁ™inese hÁ™íbatko jen zklamání? BohuÁ™el ne vÁ™dy to dopadne tak, Á™e chovatel pÁ™íjde. Jednou jsem bÁ›hem porodu pÁ™i&scaron;la o oba, o hÁ™íbatko i o jeho nebohou matku, klisniÁ•ku Tirzu. Dva roky po tomto záÁ™itku, který opravdu nikomu nepÁ™íje, se zase jako kaÁ™dý rok hÁ™ebila Sametka. Po velmi tÁ›Á™kém porodu mrtvého jsem si myslela, Á™e nepÁ™eÁ™íje ani Sametka. Zvedli jsme ji na nohy, kymÁ•ela se, nakonec jsem ji dílem opÁ™ela o krmelec, dílem z druhé strany drÁ™ela sama (je&scaron;tÁ› Á™e je to malý shetland!) a doufala v zázrak. V té chvíli nemyslíte na jiné své povinnosti, jen si Á™íkáte - ona mÁ› potÁ™ebuje, a pokud jsou to její poslední chvíle, chci být u ní. Pomalinku, jak jsem ztrÁ•ela síly, klisniÁ•ka naopak získávala jistÁ›j&scaron;í postoj, aÁ™ bylo jisté, Á™e mÁ› je&scaron;tÁ› neopustí.

V roce 2015 je Sametce 18 let. V&scaron;echna ta léta proÁ™ila s námi. Za tu dobu Á•lovÁ›k s konÁ›m zaÁ™íje spolu záÁ™itkÁ™, aÁ™ si nedovedete pÁ™edstavit, Á™e by tu ten kÁ™Á™ uÁ™ nebyl. Sametka nikdy nezmaňnila majitele, i kdyÁ™ v jejím období jsem jí tím, Á™e ji prodám, vyhroÁ™ovala :-)))). Bylo to v dobÁ›, kdy k nám chodilo hodnÁ› dÁ™tí &bdquo;na poníky&ldquo; a brali jsme na výlety pod sedlo v&scaron;echny obsednuté shetlandy, tedy také Sametku. A aÁ•koliv v mládí dÁ™ti ochotnÁ› vozila, v té dobÁ› ji to z nÁ›jakého dÁ™vodu nebavilo a byla protivná pÁ™í nasedání. DÁ™ti se v sedle stÁ™ídaly a moÁ™ná Sametka nemÁ›la uÁ™ dost trpÁ›livosti nechat se od nich okopávat. RadÁ›ji po nich také kopnu? Nevím, v Á•em byl problém, já nakonec uzavÁ™ela se Sametkou, která uÁ™ dospÁ™la k tomu, Á™e se brÁ›nila dÁ™tem, i kdyÁ™ jen kolem ní chodím. Úmluvu &ndash; nebudu tÁ› uÁ™ sedlat, a ty se bude&scaron; chovat ve stádÁ› slu&scaron;nÁ›. PÁ™edpokládám, Á™e stÁ™í jako já jí, ani Sametka asi tak rok úplnÁ› nevÁ™ítila, Á™e je z povinností vozit dÁ™ti navÁ™dy osvobozena, ale nyní, po nÁ›k letech, je znovu v pohodÁ›. Dokonce se ani netlaÁ•í kolem mne jako mnohé ostatní klisny, kdyÁ™ se rozdávají dobroty &ndash; stojí opodál a Á•ekÁ, aÁ™ jí její díl donesu. Nebo, zatímco podÁ›luji ostatní, stojí decentnÁ› za mnou. Jen u krmelce vidÁ›t, Á™e stádu &scaron;éfuje &ndash; moc klisen si vedle ní Á™rát netroufne. Ale nebezpeÁ•ná uÁ™ dÁ™tem není, mohou s kolem ní motat bez obav. Úmluvu tedy dodrÁ™uji nejen já, ale i Sametka.

Sametka pracuje tedy jen v zápÁ™ahu, ona toho tedy moc nenapravuje, ale kdyÁ™ si chci zapÁ™áhnout, vyberu ji. PÁ™í jen je z mých shetlandÁ™ nejvÁ™t&scaron;í, tak v sulce nebo Á•tyÁ™kolÁ•ku nejlíp vypadá a také nejvíc utáhne &ndash; nebo je pro ni poÁ™adovaná práce nejsnaz&scaron;í. V posledních letech Sametku zapÁ™áhám bez udidla. Zprvu jsem si nebyla jistÁ, jestli je to dobré rozhodnutí k jízdÁ› na silnici, ale dÁ™vÁ›ra se mi zatím vyplatila. NezapÁ™áhám moc Á•asto &ndash; v zimÁ› na snÁ›hu jezdíme po pastvinách, aby stádo mohlo bÁ›hat s námi. Je to úÁ™asný pocit, kdyÁ™ nás doprovázejí ostatní poníci, sdílíme radost z pohybu&hellip; V únoru jsme pravidelnou souÁ•astí masopustních prÁ™vodÁ™. Znamená to, Á™e Sametka musí celý den vydrÁ™et popojíÁ™dÁ™t od domu k domu, ale vidím na ní, Á™e ji baví být mezi lidmi

občas dostat mrkvičku (chleba).

Nakupování s poníkem je samozřejmě pomalejší, než skočit do auta a těch pár kilometrů si do obchodu jenom něčím dovést z pastviny, než ho trochu opucuje, aby nedělal ostudu, a než ho postrojíte; ale taková cesta má jiný rozměr, než pouze že déle trvá. Možná cestujeme nejen z jedné vesnice do druhé, ale jistým způsobem zpátky v časě, kdy čas utíkal pomaleji, v rytmu koňských nohou?

Když pojedu ke stádu, někdy jen rozdělím pohazení a podrbání v rovném dílem, jindy se u některého koně zdržím a jen tak s ním souzním. Pokládám pátím v duchu ke koni různé otázky – co z tebe vyroste, bude hezká?, kdy konečně dolíná?, kdy pátím estane být pláňan?, jsi v pořádku?, jsi bábězí, nebo ne?, kdy se asi ohřebí? U Sametky zatím mám otázku jedinou – budeš tu se mnou dalších 18 let? Samozřejmě nevím, co má osud pro ni připraveno, ale mám radost ze všech dnů, kdy ji vidím kralovat ve stádě. A myslím, že ona si to užívá také.